

Nr 591.

Av herr **Hallén m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 158, angående vissa anslag till nykterhetsvården för budgetåret 1954/55 m. m.

Nykterhetsnämndssakkunniga ha som bekant föreslagit som ett led i nykterhetsvårdens upprustning bl. a. att nämnden skall kunna ha till sitt förfogande en stab av frivilliga medhjälpare. Dessa skola ej vara adjungerade med nykterhetsnämnden utan bedriva nykterhetsvård enligt direktiv och anvisningar från nykterhetsnämndens sida. Särskilt i fråga om en del ungdom under 21 år, som alltså saknar rätt att inköpa sprit, har man all anledning befara, att de under en längre eller kortare övergångstid komma att missbruka sprit. De årligen stegrade fallen av onykterhet bland dessa åldersgrupper göra dessa farhågor fullt berättigade. Meningen är, att de frivilliga medhjälparna skola på ett kamratligt och förtroendefullt sätt söka kontakt med dylik ungdom, som utan att ännu ha hemfallit åt ett onyktert levnadssätt likväl visar begynnande tendenser till en slarvig livsföring. Medhjälparna skola söka väcka deras intresse för ideella, idrottsliga, politiska, fackliga och andra intressen, för vilka de kunna finna utlösning. Ävenså skola medhjälparna söka intressera dem för kamratlig samvaro och förströelser, där spritens dominerande roll är avhyst.

För att kunna försäkra sig om en kader av dylika kvalificerade medhjälpare riktade de sakkunniga på hösten 1953 en vädjan till ett trettiotal olika organisationer, varibland märktes Landsorganisationen, nykterhetssammanslutningarna, idrottsorganisationerna, de politiska partiernas ungdomsförbund m. fl. Dessa svarade, att de ställde sig fullt solidariska med tanken på denna medverkan, och förklarade sig villiga att på lämpligt sätt uppmana sina lokala sammanslutningar att på anmodan av nykterhetsnämnden giva förslag på lämpliga medhjälpare, som skulle lämna denna medverkan. På detta sätt vinnes, att en mycket stor del av befolkningen engageras i arbetet på att förebygga de alkoholskador, som eljest kunna uppstå. Genom dessa frivilliga krafter engagemang i nykterhetsnämnden brytes också den isole-ring varmed de lokala nykterhetsnämnderna mångenstädes haft att kämpa.

På dessa frivilliga medhjälpare måste ställas höga krav. De måste visa diskretion, äga gott omdöme och själva iakttaga ett gott uppförande. De måste också genomgå en speciell utbildning genom deltagande i instruktionskurser anordnade av länsnykterhetsnämnderna, nykterhetsvårdsförbunden m. fl.

Det är alltså uppenbart, att tillgången till dessa kvalificerade frivilliga krafter — jämsides med utökningen av heltidsanställd personal — är en förutsättning för en mera effektiv och framgångsrik nykterhetsvård av den delvis kurativa och preventiva karaktär, som här erfordras.

Det här skisserade arbetet har också av remissinstanserna upptagits synnerligen välvilligt. På en punkt framföres emellertid kritik: såväl socialstyrelsen som flera länsnykterhetsnämnder anse att ersättningen till de frivilliga medhjälparna är alldeles för låg. För att bevara en viss likformighet med ersättningen till övervakare på andra områden hade de sakkunniga begränsat sig till att föreslå en ersättning med tio kronor per månad. Samtidigt hade de i anslutning till statsbidragsutredningens principer uttalat att för vinnande av större enkelhet borde ej särskilt statsbidrag utgå till de nuvarande övervakarna eller till de frivilliga medhjälparna, utan ersättningen till dessa borde upptagas bland de kostnader för nykterhetsnämndernas verksamhet som bleve understödsberättigade. Man räknade då med ett statsbidrag å 75 à 80 %. Emellertid har statsrådet här följt statskontoret, som velat ytterligare beskära det blygsamma ersättningsbeloppet genom att föreslå tio kronor för den första månaden och fem kronor för de följande. Att ersätta detta svåra och krävande arbete med fem kronor i månaden måste anses absolut förkastligt. Med nuvarande penningvärde ter sig en dylik ersättning löjlig och måste för medhjälparna nästan kännas som en nedvärdering av deras arbete. Det skulle också ingiva allmänheten underliga föreställningar om hur statsmakterna uppskatta denna form av nykterhetsvård, samtidigt som det ger en säregen belysning åt departementschefens ord i ett annat sammanhang om "i vilken ringa utsträckning staten bidrager till den kommunala nykterhetsvården". Nu föreslår departementschefen, att ersättningen till de frivilliga medhjälparna, 65 kronor, skall bestridas helt av statsmedel. Såsom nykterhetsnämndssakkunniga uttalat, borde i linje med statsbidragsutredningens förslag det bokföringsarbete, som den gamla ordningen vållade statliga och kommunala organ, undvikas. Ersättningen till övervakarna samt till de frivilliga medhjälparna bör därför upptagas bland de kostnader för nykterhetsnämndernas verksamhet, som skola bli understödsberättigade. Som ett stöd för nämndernas bedömning av ersättningsbeloppens storlek kan det vara skäligt, att riksdagen uttalar sig för den av de sakkunniga föreslagna ersättningen, tio kronor per månad, vilket med 60 % bidrag bleve 72 kronor, alltså en höjning med sju kronor från av statsrådet föreslagna 65 kronor. Nämnderna skulle då i de fall, där medhjälparnas arbetsinsats bleve både tidskrävande och besvärlig, kunna variera beloppen med hänsyn härtill. Enligt statsrådets förslag skulle eljest statens bidrag till ett sådant mer krävande arbete begränsa sig till fem kronor per månad, vilket synes skäligen torftigt.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen ville besluta, att särskilda statsbidrag till ersättning åt övervakare och frivilliga medhjälpare hos nykterhetsnämnderna icke skola utgå, utan skola de ersättningar härför, som kommunerna besluta, upptagas i de kostnader för nykterhetsnämndernas verksamhet, som skola bli understödsberättigade.

Stockholm den 15 mars 1954.

Harald Hallén.

<i>Sven Gustafson</i> i Göteborg.	<i>Einar Andersson,</i> Hyssna.	<i>A. Olsson</i> i Mora.
<i>Thure Andersson</i> i Ronneby.	<i>Ernst Jacobsson.</i>	<i>Carl E. Johansson,</i> Torp.
<i>Etty Eriksson.</i>	<i>Lena Renström-Ingenäs.</i>	<i>Torsten Andersson</i> i Bråmhult.
<i>Einar Rimmerfors.</i>	<i>Eric Nilsson</i> i Svalöv.	<i>Artur E. Lundqvist.</i>
<i>Harald Larsson</i> i Hedenäset.	<i>Elsa Lindskog.</i>	<i>Ellen Svedberg.</i>
<i>Karin Wetterström.</i>	<i>Arvid Andersson,</i> Ryggestad.	<i>Rolf Eliasson.</i>
<i>Rob. L. Jansson,</i> Aspeboda.	<i>Erik Magnusson.</i>	<i>Viola Sandell.</i>
<i>P. L. Orgård.</i>	<i>Aug. Spångberg.</i>	<i>Ingrid Andrén.</i>
<i>Manne Ståhl.</i>	<i>Olof Hammar.</i>	<i>Gust. Nilsson</i> i Göingegården.
<i>Eva Karlsson.</i>	<i>Elin Eriksson.</i>	<i>K. J. Andersson</i> i Alfredshem.
<i>Edvin Gustafsson</i> i Bogla.	<i>Axel Gustafsson.</i>	<i>Sven Hedqvist.</i>
<i>Erik Adamsson.</i>	<i>Leif Cassel.</i>	<i>Nils G. Fröding.</i>